

RIHAs kooskõlastamise ja registreerimise kord

Riigi infosüsteemi haldussüsteemis (edaspidi RIHA) kooskõlastamise ja registreerimise kord (edaspidi kord) täpsustab Riigi Infosüsteemi Ameti (edaspidi RIA) ülesandeid, mis tulenevad avaliku teabe seadusest (edaspidi AvTS) ja Vabariigi Valitsuse 28.02.2008 määrusest nr 58 "Riigi infosüsteemi haldussüsteem" (edaspidi RIHA määrus).

1. Sissejuhatus

- 1.1. RIA kooskõlastab andmekogu tehnilist dokumentatsiooni (edaspidi dokumentatsioon) AvTS § 43³ lg-te 3 ja 5 ning RIHA määruse §-de 7, 8 ja 12 alusel ning registreerib andmekogusid ja infosüsteeme AvTS § 43⁷ ja RIHA määruse §-de 9-13 alusel.
- 1.2. Kord kirjeldab ja selgitab RIA tegevusi dokumentatsiooni kooskõlastamisel ning andmekogu ja andmekoguga seotud infosüsteemi ning standardlahenduse registreerimisel.
- 1.3. Kord ei kirjelda detailselt arvamuse andmist.
- 1.4. Kord ei kirjelda X-tee alamsüsteemide registreerimist.
- 1.5. Kooskõlastamisel ja registreerimisel kasutatav kontrollküsimustik on korra lisas 1.

2. Üldsätted

- 2.1. RIA kooskõlastab andmekogude ja infosüsteemide dokumentatsiooni. Andmekogu staatus antakse seadusega või seaduse alusel antud õigusaktiga. Seadust võib asendada ka välisleping või Euroopa Liidu otsekohalduv õigusakt (vt lähemalt [andmekogude juhendist](#)).
- 2.2. RIA kooskõlastab dokumentatsiooni
  - 2.2.1. enne asutamist;
  - 2.2.2. enne kasutusele võtmist ehk enne andmekogu lõppkasutajale kättesaadavaks tegemist;
  - 2.2.3. enne andmekoosseisu muutmist ehk enne andmekogus kogutavate andmete koosseisu muudatuste tegemist;
  - 2.2.4. enne lõpetamist ehk enne andmekogu hävitamist, üleandmist arhiivi või teise andmekogusse.
- 2.3. Kooskõlastamiseks esitatav dokumentatsioon peab olema eestikeelne, sest Eesti riigiasutuse asjaajamine toimub eesti keeles (keeleseaduse § 10 lõige 1), kuid RIHAsse võib esitada ka võõrkeelset dokumentatsiooni. Võõrkeelsed andmeväljad ja arusaamatu

sisuga (näiteks üksnes asjaosalistele mõistetavate lühenditega) andmeväljad tuleb eesti keeles (kommentaari väljal) selgelt lahti kirjutada.

- 2.4. Kooskõlastamine või registreerimine toimub 20 tööpäeva jooksul alates kooskõlastamisele või registreerimisele esitamisest.
- 2.5. Esitatud dokumentatsiooni kohta selgituste nõudmiseks, puudustele tähelepanu juhtimiseks või täiendava dokumentatsiooni küsimiseks esitab RIA järelepärimise RIHA kaudu. Järelepärimise esitamisest teavitatakse RIHAsse märgitud kontaktisikuid. Vajadusel esitatakse RIA-le täiendav dokumentatsioon krüpteerituna, läbi dokumendivahetuskihi või RIA meiliaadressile ria@ria.ee. Kui dokumentatsiooni esitaja ei anna vajalikke täiendavaid selgitusi või ei esita küsitud täiendavat dokumentatsiooni kooskõlastamise perioodil, võib RIA jätta dokumentatsiooni läbi vaatamata.
- 2.6. Kui pärast andmekogu või selle andmekoosseisu muudatuse või infosüsteemi registreerimist ei ole dokumentatsioon vastavuses registreeritud andmekoguga või infosüsteemiga ja selle omanik ei anna RIA-le täiendavaid selgitusi vastavusse viimise kohta ning ei korrasta RIHAs dokumentatsiooni, siis võib RIA registreeritud andmekogu või infosüsteemi kande RIHAsst kustutada. Teabe RIHAsst kustutatud andmekogude ja infosüsteemide kannetest edastab RIA AvTS § 44 punktis 1 nimetatud asutusele (Andmekaitse Inspeksioonile).
- 2.7. Infosüsteemide turvameetmete süsteemi või infosüsteemide andmevahetuskihiga liitumise nõuete mittetäitmisel või selle kahtluse korral võib RIA alustada järelevalvemenetlust.

3. Kooskõlastamine

- 3.1. RIA kooskõlastab andmekogude dokumentatsiooni, mis on plaanis liidestada või on liidestatud X-teega ehk tarbivad või pakuvad teenuseid X-tee vahendusel, sh kui andmekogu peetakse:
  - 3.1.1. asutustevaheliseks dokumentide menetlemiseks;
  - 3.1.2. ainult organisatsiooni sisemise töökorralduse vajadusteks.
- 3.2. RIA hindab ja kontrollib kooskõlastamisel andmekogu tehnilist vastavust, kogutavate andmete koosseisu ja allikate vastavust õigusaktiga kehtestatud nõuetele ning RIHA määruse §-s 5 nimetatud põhimõtete järgimist ja teeb kindlaks, kas ja milliseid põhiandmeid kogutakse.
- 3.3. RIA võib jätta dokumentatsiooni läbi vaatamata, kui
  - 3.3.1. see on nii oluliste puudustega (nt andmekoosseis kirjeldamata, alusdokumendid puuduvad), et kooskõlastamise menetlust pole võimalik läbi viia ja dokumentatsiooni esitaja ei vasta punktis 2.5 nimetatud järelepärimisele;
  - 3.3.2. kooskõlastamine ei kuulu RIA pädevusse.
- 3.4. RIA kooskõlastus võib olla tingimuslik. Tingimusliku kooskõlastuse annab RIA koos põhjendusega ning üldjuhul määrab puuduste kõrvaldamise tähtaja. Tähtaja möödumisel kontrollib RIA, kas puudused on kõrvaldatud.

4. Registreerimine

- 4.1. RIA registreerib kooskõlastamismenetlust läbi viimata:
  - 4.1.1. andmekoguga seotud infosüsteeme ja standardlahendusi;
  - 4.1.2. andmekogu, mida peetakse asutustevaheliseks dokumentide menetlemiseks ja mis ei ole liidestatud X-teega;
  - 4.1.3. andmekogu, mis asutatakse ainult organisatsiooni sisemise töökorralduse vajadusteks ja ei ole liidestatud X-teega.
- 4.2. Punktis 4.1.1 nimetatud juhul annab RIA esitatud dokumentatsiooni kohta arvamuse.
- 4.3. Andmekogu kasutusele võtmise registreerimine ja andmekogus kogutavate andmete koosseisu muutmise registreerimine toimub automaatselt, vastavalt pärast andmekogu kasutusele võtmise kooskõlastamist või andmekoosseisu muutmise kooskõlastamist.

RIHAs kooskõlastamise ja registreerimise kord

Lisa 1

Kontrollküsimused

Järgnevat küsimustikku kasutab RIA dokumentatsiooni hindamiseks ja kontrollimiseks andmekogu kooskõlastamisel ja registreerimisel.

RIA kohaldab küsimustikku ka infosüsteemide ja standardlahenduste registreerimisel.

1. Kas andmeid kogutakse kooskõlas andmekogu asutamise eesmärkidega?

Kontrollitavad plokid RIHAs	Üldkirjeldus, andmed, õigusaktid
Antav hinnang	Andmeid kogutakse/ ei koguta andmekogu asutamise eesmärkidega kooskõlas. Andmekogu asutamise eesmärgid on/ei ole RIHAs kirjeldatud vastavalt alusdokumentidele. Andmekoosseis vastab/ ei vasta alusdokumentides nimetatud andmekogu asutamise eesmärkidele.

Kontrollime, kas andmekogu on asutatud avalike ülesannete täitmiseks. Selleks teeme kindlaks, kas RIHA-sse on lisatud asja- ja ajakohased viited õigusaktidele jm dokumentidele (lähteülesanne, seletuskiri jms), mis võimaldavad mõista, millistel eesmärkidel, kellele ja kuidas andmekogu luuakse või muudetakse. Hindamisel võime kasutada mh ka RIA-le esitatud struktuuritoetuste taotluseid infosüsteemide loomiseks ja ajakohastamiseks.

Kontrollime, kas andmete koosseis on kirjeldatud detailselt (määratud põhiandmed, kirjeldatud millistest teistest andmekogudest andmed saadakse jne). Hindame, kas RIHA-sse esitatud andmete koosseisu kirjeldus vastab alusdokumentides kirjeldatud andmete koosseisule ning on kooskõlas andmekogu asutamise eesmärkide ja õigusaktidega.

Kooskõlastamiseks tuleb esitada andmekogu alusdokumendi eelnõu, nii saab kooskõlastajate märkusi arvesse võtta enne alusdokumendi jõustumist (andmekogu kasutamiseks peab andmekogu alusdokument olema jõustunud).

2. Kas kindlustavad süsteemid on nõuetekohaselt rakendatud?

Kontrollitavad plokid RIHAs	Üldkirjeldus, dokumentatsioon, õigusaktid
Antav hinnang	Kindlustavad süsteemid on/ ei ole nõuetekohaselt rakendatud/ rakendamine on kavandatud.

Kontrollime, kas õigusaktides ning tehnilises dokumentatsioonis on nõuded kindlustavate süsteemide rakendamiseks fikseeritud (nt põhimääruse eelnõus on ISKE turvaklass määratud).

Hindamisel kasutame ka varasemalt RIA-le esitatud teavet infoturbemeetmete rakendamisest ja rakendamise auditeerimisest (nt RIA-le esitatud ISKE auditite raporteid) ning kontrollime ISKE rakendamisel loodud, infoturbe protsesse ja protseduure kajastavaid dokumente. Kontrollime, kas turvaklass on määratud asjakohaselt ning hindame, kas turvaklassile vastavate infoturbemeetmete rakendamisega tegeletakse. Kontrollime, kas ISKE audit on läbiviidud tähtaegselt.

Kontrollime, kas andmekogu on X-teega liidestatud või planeeritakse liidestada. Hinnangu andmiseks kasutame mh [X-tee avaandmeid](#) ja kasutusraporteid.

Kontrollime, kas andmevahetuseks kasutatavad X-tee alamsüsteemid on RIHAs andmekoguga seostatud.

Kontrollime, kas andmed, mis ei ole andmekogu põhiaandmed, võetakse teistest andmekogudest (milles need andmed on põhiaandmed) kasutades võimalikult palju X-tee teenuseid.

Hindame, kas põhiaandmed on kättesaadavad X-tee teenustena või kavandatakse vastavate teenuste loomist.

Andmekogu asutamisel kontrollime, kas planeeritavad X-tee teenused on dokumentatsioonis kirjeldatud. Andmekogu tegevuse lõpetamisel lõpetame ka vastava alamsüsteemi liidestatuse X-teega.

3. Kas andmed kogutakse võimalikult autentsest allikast?

Kontrollitavad plokid RIHAs	Andmed, dokumentatsioon, õigusaktid
Antav hinnang	Andmed kogutakse/ ei koguta võimalikult autentsest allikast. Avaliku ülesande täitmisel tekkivad unikaalsed andmed (põhiandmed) on/ ei ole RIHAs õigesti määratud. Dubleeriv andmete kogumine toimub/ ei toimu.

Põhiandmete regulatsioon on suunatud andmete dubleeriva kogumise vältimisele ja riigi infosüsteemis sisalduvate andmete ühtlustamisele ning omavahelisele andmevahetusele. Andmete töötlemisel, mida andmekogu ise põhiandmetena ei kogu, tuleb aluseks võtta vastava teise andmekogu põhiandmed (dubleeriv andmete kogumine pole lubatud).

Põhiandmete määramise eesmärk on, et riigis kogutakse andmeid unikaalsetena ühte kohta, kõik teised avalike ülesannete täitjad ja andmekogude asutajad ning haldajad, kes neid andmeid soovivad (andmekogus) kasutada (töödelda) peavad võtma need andmed sellest allikast, kus need on unikaalsed (kus nad tekkisid, kus nad on määratud põhiandmeteks). Seepärast kontrollime andmete põhiandmeteks määramist. Põhiandmed saavad tekkida vaid riigi infosüsteemi kuuluvas andmekogus.

Kontrollime, kas ja kuidas teiste andmekogude põhiandmeteks olevad andmed võetakse sellest andmekogust, kas ja milliste andmekogudega on liidestused (või on need kavandatud) ja hindame, kas ei toimu dubleerivat andmete kogumist. Hinnangu andmisel kasutame arhitektuuri ning liidestuste dokumente jms.

Kui tegemist ei ole unikaalsete andmetega, kontrollime, et andmekogu, millest andmed pärinevad, oleks nimetatud. Hindame, milliseid andmeid on võimalik põhiandmetena pärida teistest andmekogudest.

4. Kas andmevahetus riigi infosüsteemi kuuluvate andmekogudega toimub X-tee kaudu?

Kontrollitavad plokid RIHAs	Üldkirjeldus, dokumentatsioon
Antav hinnang	Andmevahetus riigi infosüsteemi kuuluvate andmekogudega toimub/ ei toimu X-tee kaudu.

Kontrollime, kas andmevahetus riigi infosüsteemi kuuluvate andmekogudega ja riigi infosüsteemi kuuluvate andmekogude vahel toimub läbi infosüsteemide andmevahetuskihi.

5. Kui andmekogus pakutakse avalikku veebiteenust, siis kas selleks kasutatakse Eesti ID-kaarti?

Kontrollitavad plokid RIHAs	Dokumentatsioon
Antav hinnang	Andmekogus pakutavaid avalikke veebiteenuseid saab/ ei saa kasutada riiklikult tunnustatud isikut tõendavat lahendust kasutades.

Kontrollime, kas andmekogu kasutajate autentimiseks kasutatakse Eesti ID-kaarti, mobiil-ID-d ja/või digi-ID-d.

6. Kas põhimääruse eelnõus kirjeldatud andmekogu vastab riigi infosüsteemi nõuetele?

Kontrollitavad plokid RIHAs	Õigusaktid
Antav hinnang	Põhimääruse eelnõus kirjeldatud andmekogu vastab/ ei vasta riigi infosüsteemi nõuetele.

Põhimääruse eelnõu põhjal kontrollime, kas loodav andmekogu vastab riigi infosüsteemi nõuetele.